

М.С. Михайлов, аспірант
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, м. Миколаїв

ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ: НАЦІОНАЛЬНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

У статті досліджуються економічна характеристика інноваційної системи України як базової основи розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. В результаті дослідження встановлений тісний взаємозв'язок між всіма рівнями інноваційної системи, ефективність якого відбивається на кінцевих показниках інноваційної діяльності країни. Узагальнивши проведені дослідження, запропоновано авторське визначення інноваційної системи, під якою надалі вважатимемо багаторівневу структуру управління інноваційним розвитком з розвинутим інструментарієм засобів стимулювання інноваційних процесів та всіх етапах їх життєвого циклу, механізмів адаптації до зовнішніх тенденцій світової економіки та системою відповідних економічних, правових і організаційних важелів.

Важливим практичним завданням у процесі дослідження інноваційного розвитку на національному та регіональному рівнях є оцінка результатів інноваційної діяльності підприємств. Для визначення результатів інноваційного розвитку України, проведено її оцінювання за групами показників

Ключові слова: *інновації, суб'єкти господарювання, конкурентоспроможність, економічні показники, потенціал.*

Постановка проблеми. Беззаперечною основою економічного розвитку та зростання економіки в сучасних умовах є активна інноваційна діяльність в усіх сферах господарського комплексу. В умовах перманентної кризи саме інновації виступають основним інструментом адаптації підприємств та економіки в цілому до змін агресивного середовища. У зв'язку з цим, пріоритетним завданням розвитку держави виступає формування ефективної інноваційної системи, що створює передумови для активізації інноваційної діяльності підприємств пріоритетних галузей, сприяє їх дифузії в усіх сфери соціально-економічного середовища та підвищує конкурентоспроможність

національних виробників і, тим самим, зміцнює рівень всіх складових економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень. У законодавстві України термін «національна інноваційна система» трактується як «сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу».

Досліджуючи джерела успіху національної інноваційної системи Фінляндії, автори встановили, що роль держави є вирішальною у розвитку національної економіки на інноваційних засадах і реалізується через: створення умов для розвитку наукового потенціалу країни, фінансування розширення інноваційної, фінансової та інформаційної інфраструктури, сприяння ефективній співпраці сфер науки і виробництва, організації суспільного консенсусу що до науково-технологічного шляху розвитку країни.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є дослідження економічної характеристики інноваційної системи України як базової основи розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу. Більшість іноземних дослідників, розглядаючи інноваційну систему держави, наголошують на важливості ефективної горизонтальної (на рівні окремих учасників, галузей та регіонів) та вертикальної взаємодії (державо-регіон-підприємство) господарюючих суб'єктів на основі відповідних зв'язків, інституцій та інфраструктури. Таким чином, на макрорівні формуються загальні умови, правила та інституції, що утворюють середовище розвитку інноваційної діяльності всіх суб'єктів національної економіки. У залежності від обраних пріоритетів, ефективності та узгодженості інструментів регулювання інвестиційної, інноваційної діяльності та підприємництва дане середовище може бути позитивним, негативним, агресивним або нейтральним для інноваційних процесів у певних сферах, галузях чи регіонах.

У свою чергу, окремі економісти стверджують, що саме регіони виступають ключовим елементом та рушійною силою розвитку інноваційних процесів. Так, Скандинавські науковці Ашейм Б. та Ісаксен А [6], вважають, що процес створення нових знань фокусується на регіональному рівні, де існує адекватна інфраструктура їх акумуляції та подальшого поширення через так званий спіловерний механізм, що пояснюється насамперед наявністю тісних некомерційних зв'язків (спільний історичний досвід, традиції, звички, норми поведінки) між місцевими суб'єктами економіки. Дослідники вважають, що передача

нових знань є ефективнішою у процесі безпосереднього спілкування, ніж при застосуванні довгих каналів зв'язку. Дані дослідження підтвердили важливість неформальних каналів зв'язку у процесі розроблення та поширення інновацій, що в умовах розвинутих каналів між особистого та між групового спілкування (зокрема через соціальні мережі) може виходити далеко за межі не тільки регіонального середовища, а і національних кордонів.

Базуючись на позитивному досвіді європейських країн, можна також стверджувати, що розвиток національних інноваційних систем здійснюється ефективніше за умови їх інтеграції в галузях науки, техніки, ринків та зростання мобільності наукових кадрів. Зокрема, «Формування спільного інноваційного простору Європейського союзу стало можливим завдяки створенню національних інноваційних систем, що базується на відповідній державній політиці та законодавстві, яке забезпечує розвиток економіки європейських країн за рахунок підвищення ефективності використання науково-технічного потенціалу шляхом прискореного створення та швидкої комерціалізації високотехнологічної продукції масового попиту. Інноваційна політика ЄС реалізується шляхом виконання Сьомої Рамкової програми, в якій сформовані пріоритетні напрямки науково-технічного співробітництва з 60 країнами світу, включаючи й західноєвропейський регіон. За даними комісії ЄС, частка підприємств, що здійснюють інноваційну діяльність, становить 51 %, найвищий рівень Інноваційної активності у промисловості досягнуто в Ірландії (72 %), Німеччині (68 %). Науково-технічна інтеграція ЄС на сучасному етапі передбачає створення спільного інноваційного ринку, міжнародних мереж обміну досвідом у сфері інновацій та різних програм науково-технічного співробітництва» [1]. Отже, важливою ознакою національної інноваційної системи є її відкритість та інтегрованість у зовнішнє середовище.

Американські дослідники Дж. Ламбой та Р. Бошма [2] вважають, що розвиток регіональної інноваційної системи залежить від таких факторів, як: територіальна інституційна структура, технологічний розвиток виробничих підприємств, рівень селективності бізнес-середовища регіону, різноманітність і неоднорідність інноваційної діяльності та поведінкова залежність. На думку авторів, на регіональному рівні бізнес-середовище може діяти як своєрідний селективний механізм, що створює сприятливі умови для адаптації локальних суб'єктів економічної діяльності до нових технологічних змін.

Крім того, між національною та регіональною інноваційною системою створюється своєрідний тип ступеневого зворотного зв'язку: національна система за допомогою певних важелів впливає на розвиток

бізнес-середовища у регіонах, що у свою чергу зумовлює певну поведінку учасників інноваційного процесу, проте і вони видозмінюють бізнес-середовище у результаті своєї діяльності, що зрештою відображається на результатах інноваційної діяльності регіонального й національного рівня.

Таким чином, існує тісний взаємозв'язок між всіма рівнями інноваційної системи, ефективність якого відбивається на кінцевих показниках інноваційної діяльності країни. Узагальнивши проведені дослідження, запропоновано авторське визначення інноваційної системи, під якою надалі вважатимемо багаторівневу структуру управління інноваційним розвитком з розвинутим інструментарієм засобів стимулювання інноваційних процесів та всіх етапах їх життєвого циклу, механізмів адаптації до зовнішніх тенденцій світової економіки та системою відповідних економічних, правових і організаційних важелів.

На основі дослідження наукових праць та зарубіжного досвіду розроблено комплексну структурну модель національної інноваційної системи рис.1.

Кожний із рівнів та сфер національної інноваційної системи виконує свої визначені ролі і функції, реалізація яких залежить насамперед від узгодженості та ефективної взаємодії всіх складових.

Оцінка результативності функціонування кожного рівня інноваційної системи здійснюється, як правило, за результатами статистичної звітності у розрізі видів економічної діяльності, регіонів та окремих підприємств. Показники ефективності національної системи на макrorівні відбивають суму результатів регіонів або видів економічної діяльності й певним чином визначають позиції країни у міжнародних та глобальних рейтингах конкурентоспроможності.

Важливим скеровуючим елементом інноваційної системи є стратегія інноваційного розвитку національної економіки, що визначає загальний вектор, пріоритети та інструментарій підтримки інноваційно – орієнтованого бізнесу й державних інноваційних інституцій на всіх розглянутих рівнях, що забезпечуватиме комплексний та стійкий процес переходу економіки до нових технологічних укладів.

В умовах сучасних змін, що характеризуються виникненням та не прогнозованим розгортанням економічних, політичних, соціальних криз а також прискореного розвитку науки і техніки в усіх сферах, стратегії інноваційного розвитку на всіх рівнях формуються у вигляді цільових орієнтирів розвитку.

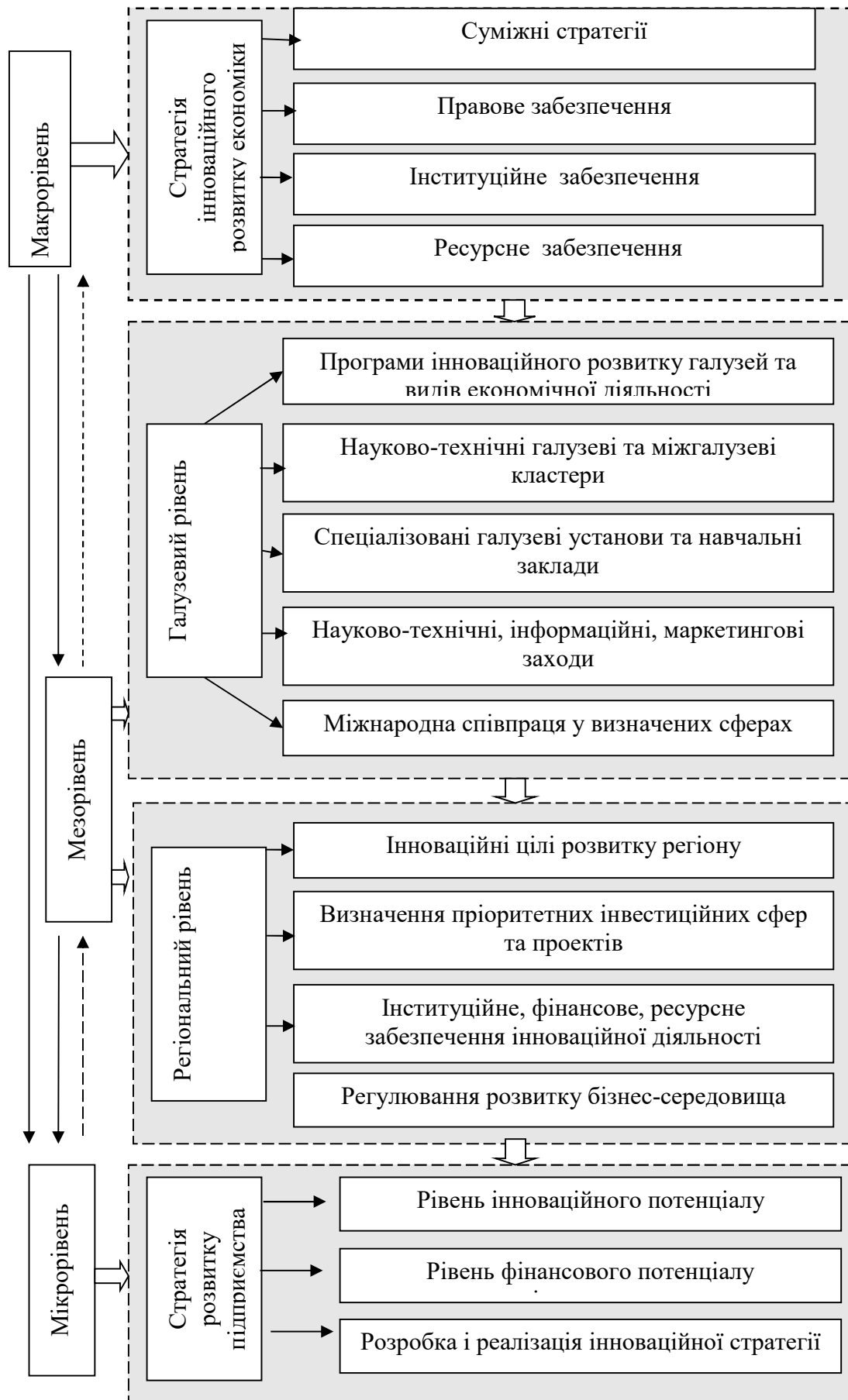
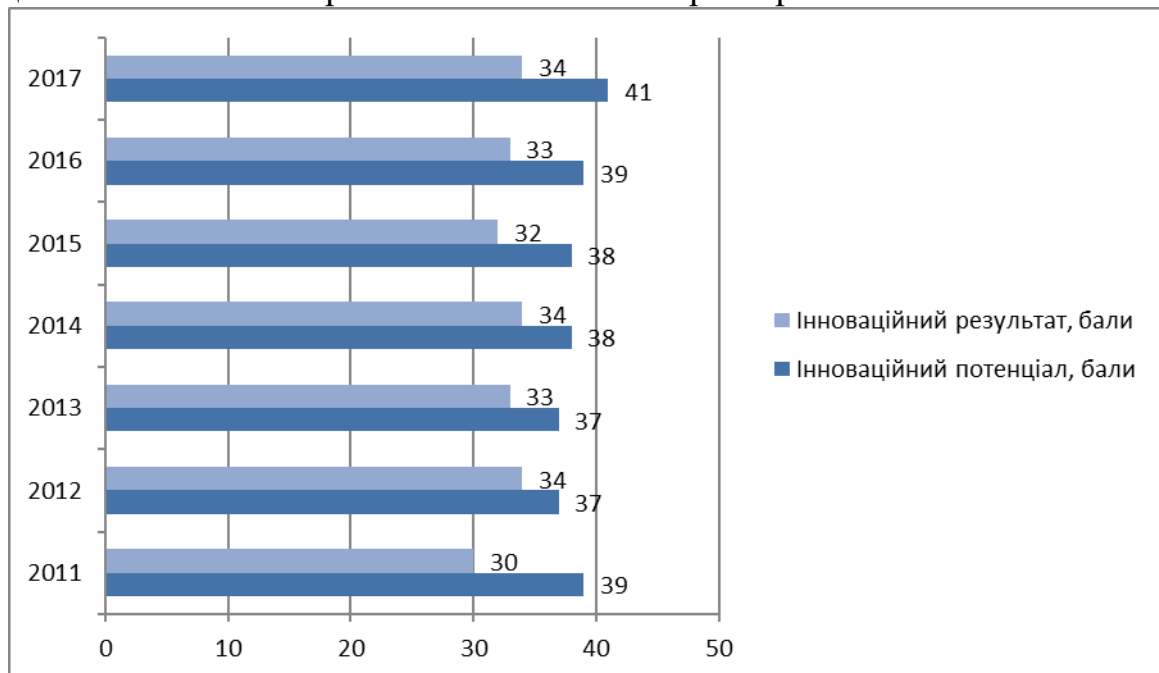

Рис. 1. Рівні та складові національної інноваційної системи

Сучасний стан національної інноваційної системи України характеризується розбалансованістю, практичною відсутністю або декларативністю державних та регіональних програм стимулювання інноваційної діяльності, відривом науки від виробництва, недосконалістю правової бази забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності й гарантування патентного права, відсутність відповідної інноваційної інфраструктури й механізмів комерціалізації науково-технічних розробок.

Додатковими загрозами є погіршення інвестиційного клімату, що зумовлене наявністю окупованих територій та можливості їх розширення, значний відтік наукових та виробничих кадрів за кордон, згорання наукомістких виробництв внаслідок втрати традиційної кооперації, хронічна нестача фінансування науки та техніки.

Не зважаючи на вказані загрози, у 2017 році спостерігається зміцнення позицій України в окремих глобальних рейтингах. Так, за даними аналітичного центру Лозанської школи бізнесу INSEAD, станом на 2017 р. Україна посіла 50 місце у Глобальному рейтингу інновацій [3], що на 6 пунктів вище, ніж у попередньому році та на 10 пунктів, ніж у 2011. Згідно методикою даної оцінки, всі фактори, що враховуються у дослідження поділено на 2 групи: вхідні фактори інноваційного розвитку (інноваційний потенціал країни) та вихідні фактори (інноваційний результат). Країни, які найбільш оптимально збалансували вказані показники зайняли найвищі позиції у рейтингу. На рис. 2 наведено бальні оцінки показників України за ключовими характеристиками.

Рис. 2. Ключові показники України у Глобальному індексі інновацій

Головним фактором, що забезпечує високий рівень інноваційного рейтингу залишається людський капітал та дослідження. У межах цього субіндексу високі показники належать освіті, що залишається головним джерелом людського розвитку в країні за рахунок її доступності, наявності великої кількості вищих навчальних закладів, чисельністю випускників. Однак, у 2017 р. позиції України за даним фактором знизилися через скорочення витрат державного бюджету на освіту і науку та збільшення міграції науковців за кордон. Перевагами є також відносно розвинений ринок інновацій та охоплення населення засобами зв'язку. До слабких сторін та загроз експерти відносять: низький рівень комерціалізації внутрішніх патентів та винаходів, низький рівень державних витрат на науку, нерозвиненість інноваційного середовища та невисокі результати інноваційної діяльності.

За даними звіту Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність у 2017 р. Україна посіла 81 – е з 137 країн світу, покращивши свої позиції у порівнянні з попереднім періодом на чотири пункти [4].

Зауважимо, незначні покращення, пов'язані насамперед з переходом уряду до євроінтеграційної політики, підписання угоди з ЄС, впровадження безвізового режиму. За рахунок цього покращилися позиції щодо оцінки державних інституцій (+ 11 пунктів), та окремі складові макросередовища (+6 пунктів). Згідно з даними дослідження Україна погіршила свої позиції у 4 з 12 основних показників, серед яких найбільше втрачено за позиціями: ринок праці (-13 пунктів), інноваційна складова (-9), інфраструктура (- 3) та вища освіта і професійна підготовка (-2).

Загальні тенденції позицій України у рейтингу за технологічною (інноваційною) складовою наведено на рис.3. Досліджуючи конкурентоспроможність національної інноваційної системи у глобальному рейтингу можна відмітити погіршення у 2017 р. таких індикаторів, як: державні закупівлі інноваційної продукції, витрати компаній на дослідження і розробки, якість науково-дослідних інституцій та співпраця промисловості і науково-дослідних установ, що пов'язано насамперед з економічною кризою в країні та скороченням фінансового стимулювання інноваційного розвитку з державного бюджету.

Аналізуючи загальний стан інноваційної системи України, майже всі міжнародні організації виділили ряд наступних загроз: відтік наукових кадрів та скорочення фінансування науки, що в перспективі призведе до втрати головної рушійної сили та переваги України у міжнародному

оточенні, корупція, втрата виробничого потенціалу в наукомістких галузях, значне відставання інноваційної інфраструктури, проблеми із захистом прав власності, орієнтація на сировинний експорт.

Рис. 3. Рейтинг України за складовою «Інновації» за даними Світового економічного форуму, бали

У результаті проведеного державною службою статистики України опитування [5] серед підприємств, що не здійснювали інновації протягом 2014-2016 рр., встановлено ряд перешкод, що негативно впливають на інноваційну активність вітчизняних виробників (у порядку зменшення): відсутність мотивації (83 % респондентів), брак фінансових ресурсів (14,7%), високі витрати на інновації (5 %), труднощі в отриманні державної допомоги або субсидії (9 %), законодавчі нормативні акти, що створюють додаткове навантаження (5,8 %).

Починаючи з 2017 р., у якості позитивних рушень можемо відмітити збільшення обсягів фінансування інноваційної діяльності з державного та місцевих бюджетів на 143,9 млн грн та зовнішніх інвестицій інноваційного спрямування 357,7 млн грн.

Важливим практичним завданням у процесі дослідження інноваційного розвитку на національному та регіональному рівнях є оцінка результатів інноваційної діяльності підприємств. Для визначення результатів інноваційного розвитку України, проведено її оцінювання за

групами показників. Показники інноваційної активності господарюючих суб'єктів та показники економічної ефективності інноваційних процесів. Нажаль, обчислити показники саме результативності інноваційної системи України у контексті ступеню досягнення цілей інноваційного розвитку не має можливості внаслідок браку чіткої системи цільових показників такого розвитку у затвердженій урядом Стратегії до 2020 р. та відсутності діючої стратегії інноваційного розвитку України.

У якості показників інноваційної активності підприємств на національному рівні використано ряд відносних показників, за результатами обчислення яких зручно здійснювати порівняльний аналіз у розрізі регіонів та видів економічної діяльності за даними державної служби статистики, що створить можливості щодо виявлення факторів, які впливають на інноваційну активність підприємств на різних рівнях управлінської системи національного господарства.

Враховуючи методичні засади та опираючись на методологічні підходи, що практикуються міжнародними організаціями, важливим аспектом оцінювання інноваційної системи на національному рівні вважаємо дослідження умов (потенціалу) розвитку інноваційної діяльності у країні за такими групами комплексних показників: інвестиційний потенціал, людський потенціал, науково-технічний потенціал та стан інноваційної інфраструктури. Результати проведеної оцінки за системою відносних показників відобразатимуть середній рівень інноваційного потенціалу країни та слугуватимуть базовою основою для порівняння при оцінці розвитку інноваційної діяльності в окремих регіонах. Аналіз проведено за такими складовими:

- інвестиційний потенціал країни, як сукупна можливість національних виробників генерувати власні та залучати зовнішні інвестиції у власний розвиток, зокрема на інноваційній основі;

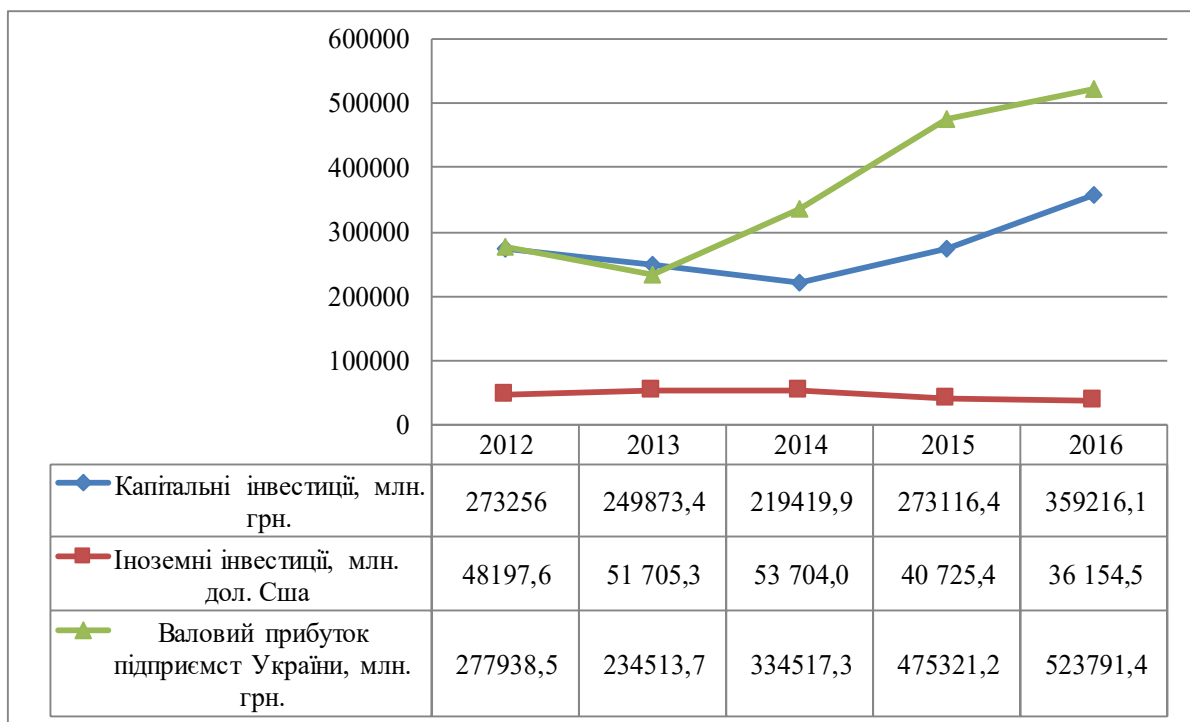
- людський потенціал, кількісні та якісні показники розвитку якого мають виключне значення для ефективного перебігу інноваційних процесів на всіх стадіях;

- науково-технічний потенціал, що визначає сукупні можливості науково-дослідних установ та організацій продукувати нові знання та технології а також результати їх функціонування у формі наукових досліджень, науково-технічних робіт та патентів.

- інноваційна інфраструктура – сукупність базових наукових установ, навчальних закладів, інших науково-дослідних організацій і їх об'єднань, а також обслуговуючих організацій, що створюють передумови для розвитку науки і техніки, сприяють конструктивному обміну результатами наукових досліджень та їх впровадженню у виробництво й сферу послуг.

Оцінюючи інвестиційний потенціал економіки України, доречно зазначити, що не зважаючи на загальні кризові явища в економіці, обсяги прибутку та капітальних інвестицій у розвиток підприємств зростають, що створює передумови для залучення цих коштів в активізацію інноваційної діяльності. Протягом 2012-2016 рр. загальний обсяг капітальних інвестицій збільшився майже у 2 рази. Зростання обсягів валового прибутку вітчизняних підприємств є також позитивним сигналом в напрямку активізації інноваційної діяльності. Протягом дослідженого періоду, збільшилася також загальна частка підприємств, що отримали прибуток з 64,2 % у 2012 до 73,4 % у 2016 р.

Негативним є незначне зменшення обсягів іноземних інвестицій,

загальний обсяг яких у порівнянні з 2012 р. зменшився на 25 % (-12043,1 млн дол. США) [6].

Рис. 4. Динаміка абсолютних показників інвестиційного потенціалу України

Важливою умовою ефективного впровадження інноваційної діяльності в країні є високий рівень людського потенціалу (особливо у формі людського капіталу), що характеризується відповідними кількісними та якісними показниками. Погоджуємося з думкою Радченко Л.П., що «Зростаюча роль людського капіталу в умовах формування економіки знань змінює як економічну систему, так і саме суспільство. Істотно

трансформується система державних пріоритетів. На перше місце виходять цільові настанови, що пов'язані зі зміцненням здоров'я населення, збільшенням активної тривалості життя, розвитком науки, підвищенням рівнів освіти і життя людей» [7].

Наразі людський потенціал в Україні виступає одним з головних чинників конкурентоспроможності економіки за рахунок освітньої (10 місце у світі за освітньою складовою) та кваліфікаційної структури населення. Однак, в динаміці особливо останніх років спостерігається погіршення демографічних показників за рахунок значної еміграції працездатного населення за кордон та природного скорочення населення внаслідок тривалої економічної кризи, зниження рівня життя та погіршення системи медичного обслуговування. Як видно з даних таблиці 2.4, у 2016 році спостерігається зниження частки економічно активного населення у загальній його структурі та рівня освіти населення, що у перспективі може призвести до погіршення економічного клімату й нестачі кваліфікованих кадрів як головної рушійної сили інноваційного зростання.

Не зважаючи на порівняно значну концентрацію об'єктів інфраструктурного забезпечення інноваційних процесів в економіці, проблемними питанням залишаються їх якісні та економічні характеристики. Переважна більшість наукових установ фінансується з державного бюджету, а результати наукових досліджень у більшості випадків носять теоретичний характер.

Висновки із цього дослідження. Не зважаючи на наявний науково-технічний потенціал, в умовах фінансової кризи та хронічного недофінансування Україна ризикує втратити значну його частину. Вагомою проблемою залишається також недосконала система налагодження інтеграційних процесів в трикутнику «освіта-наука-промисловість», що призводить до знецінення наукових здобутків вітчизняних вчених через неможливість їх впровадження у виробництво з одного боку, та змушення вітчизняних промисловців вкладати кошти в нематеріальні активи іноземного походження – з іншого. Вирішення вказаних проблем потребує консолідації зусиль на всіх рівнях народногосподарського комплексу в напрямку реформування національної інноваційної системи у відповідності до сучасних реалій і потреб економіки.

Бібліографічний список: 1. Кудла І.Р. Досвід політики країн Європейського союзу у створенні єдиного інноваційного простору / І.Р. Кудла // Студентський науковий вісник «Керівник. ІНФО». URL: <http://kerivnyk.info/> /2016/02/kudla.html. 2. Lambooy J.G, Boschma R.A.

- (2001) Evolutionary Economics and Regional Policy, The Annals of Regional Science, 35, 113-131. 3. Global Innovation Index. The Local Dynamics of Innovation. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy>. 4. The Global Competitiveness Report. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>. 5. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2014-2016 років / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 6. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 7. Радченко Л.П. Людський капітал як чинник інноваційного розвитку / Л.П. Радченко // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди // Економіка. – 2010. – Вип. 10. – С. 108-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_eko_2010_10_20. 8. Лагодієнко В.В. Вплив інтенсифікації виробництва з інноваційною основою на особливості структурних змін аграрного виробництва / В.В. Лагодієнко // Бізнес-Навігатор: науково-виробничий журнал Міжнародного університету бізнесу і права. – Херсон. – 2013. – № 1 (30). – С. 255-259. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2013_1_50. 9. Іртищева І.О. Інновації – рушійна сила розвитку економіки ХХІ століття / І.О. Іртищева, О.М. Потапенко // Бізнес-навігатор. – 2011. – № 1(22). – С. 64–71. 10. Іртищева І.О. Інновації в період економічних трансформацій / І.О. Іртищева, А.Я. Сохнич // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2012. – Вип. 1, Т. 2. – С. 14-18.

Михайлов М.С. Экономическая характеристика инновационной системы Украины как базовой основы инновационной деятельности субъектов хозяйствования. В статье исследуются экономическая характеристика инновационной системы Украины как базовой основы инновационной деятельности субъектов хозяйствования. В результате исследования установлен тесная взаимосвязь между всеми уровнями инновационной системы, эффективность которого отражается на конечных показателях инновационной деятельности страны. Обобщив проведенные исследования, предложено авторское определение инновационной системы, под которой в дальнейшем будем считать многоуровневую структуру управления инновационным развитием с развитым инструментарием средств стимулирования инновационных процессов и всех этапах их жизненного цикла, механизмов адаптации к внешним тенденциям мировой экономики и системой соответствующих экономических, правовых и организационных рычагов.

Важным практическим задачам в процессе исследования инновационного развития на национальном и региональном уровнях является оценка результатов инновационной деятельности предприятий. Для определения результатов инновационного развития Украины, проведения его оценки по группам показателей

Ключевые слова: инновации, предприятия, конкурентоспособность, экономические показатели, потенциал.

Mihailov M. Economic description of the innovation system of Ukraine as the basic basis for the development of innovation activity of economic entities. The undisputed basis of economic development and economic growth in today's conditions is active innovation activity in all spheres of the economic complex. Under the conditions of a permanent crisis, innovation itself is the main tool for adapting enterprises and the economy as a whole to changes in the aggressive environment.

The purpose of this article is to study the economic characteristics of the innovation system of Ukraine as the basis for the development of innovation activities of business entities.

On the basis of the research of scientific works and foreign experience, a complex structural model of the national innovation system was developed

The close relationship between all levels of the innovation system, the effectiveness of which is reflected in the final indicators of innovation activity in the country. Summarizing the conducted research, the author's definition of the innovation system is suggested, which will further consider the multi-level structure of innovation development management with the developed toolkits of stimulating innovative processes and all stages of their life cycle, mechanisms of adaptation to external trends of the world economy and a system of relevant economic, legal and organizational levers.

An important practical task in the process of research on innovation development at the national and regional levels is the assessment of the results of innovation activities of enterprises. To determine the results of Ukraine's innovation development, its evaluation has been carried out according to the groups of indicators.

Despite the relatively significant concentration of infrastructural facilities for innovation processes in the economy, their qualitative and economic characteristics remain problematic issues. The vast majority of scientific institutions are financed from the state budget, and the results of scientific research in most cases are theoretical.

The result of work. Despite the existing scientific and technical potential, in the conditions of the financial crisis and chronic underfunding, Ukraine risks losing a significant part of it. An imperfect system of establishing integration

processes in the triangle "education-science-industry" remains a significant problem, which leads to the impairment of scientific achievements of domestic scientists due to the impossibility of their introduction into production on the one hand, and the pressure of domestic industry to invest in intangible assets of foreign origin - from another. Solving these problems requires consolidation of efforts at all levels of the national economic complex in the direction of reforming the national innovation system in accordance with the current realities and needs of the economy.

Key words: innovations, economic entities, competitiveness, economic indicators, potential.

Стаття надійшла до редакції: 11.01.2018 р.